

Achtergrond

De netwerken palliatieve zorg (pz) zetten een dekkend netwerk op van geestelijke verzorging-thuis (gv-thuis). Dit wordt gesubsidieerd door VWS en vloeit voort uit een kabinetsopdracht.

De subsidiabele activiteiten van gv-thuis zijn:

1. huisbezoeken,
2. deelname aan MDO's,
3. verzorgen van scholing.

Gv-thuis is bedoeld voor:

- mensen van 50 jaar of ouder, of
- mensen die ongeneeslijk ziek zijn (ongeacht leeftijd) en hun naaste familie.

De eerste vijf gesprekken zijn kosteloos.

Gv-thuis is ook beschikbaar voor management, beleids- en zorgmedewerkers in het sociaal domein en de extramurale zorg. Bijvoorbeeld bij ethische dilemma's, zoals de impact van het coronavirus en keuzes daarbij (kosteloos).

Stand van zaken

Het afgelopen half jaar is vooral ingezet op het borgen van de werkwijze, door:

- uitwerking van de ICT,
- samenwerking tussen gv'ers,
- samenwerking met externe partijen, communicatie en PR
- onderzoek
- voorbereiding op de nieuwe bekostiging van gv-thuis, door VWS

Hieronder volgt een overzicht van de activiteiten en processen.

Strategie en Beleid

Onze visie is kort samengevat: erkenning van de autonomie van de burger en een autonome beroepsuitoefening. De strategie van gv-thuis in Groningen en Drenthe-Steenwijkerland is gericht op:

- a) een vrije keuze van de burger voor een geestelijk verzorger die bij haar past, bij haar eigen levensvisie en bij haar eigen vraagstuk.
- b) Zelfstandige beroepsuitoefening van de geestelijk verzorger, als autonome professional.

Ons beleid is er op gericht om de burger en de geestelijk verzorger te ondersteunen in hun zelfstandigheid en direct contact. Dit doen wij

vooral door een open, faciliterende organisatie te zijn. We zijn een *Netwerk* voor Levensvragen. Een gv'er werkt zelfstandig als het gaat om individuele geestelijke begeleiding, maar in teamverband voor organisaties en zorgprofessionals.

Landelijke ontwikkelingen

- Er is een centraal landelijk telefoonnummer voor gv-thuis gelanceerd. Onze filosofie en uitwerking kon daarin helaas niet worden meegenomen.
- Er komt een landelijke publiekscampagne voor gv-thuis. Een landelijke werkgroep werkt daar momenteel hard aan.
- Fibula coördineert gv-thuis op landelijk niveau vanuit haar rol voor de netwerken palliatieve zorg. Zij organiseert ook landelijke bijeenkomsten voor de projectleiders van gv-thuis. Die hebben dit jaar vier keer (online) plaatsgevonden.
- De minister heeft in een Kamerbrief toegelicht wat de ontwikkelingen zijn voor gv-thuis. Daarin noemt hij onder andere initiatieven van gv-thuis in Groningen en Drenthe-Steenwijkerland. Ook gaat hij in op de bekostiging van gv-thuis.
- In navolging van de Kamerbrief is VWS gestart met Europese aanbesteding van gv-thuis, die in 2021 zijn beslag moet krijgen.

Middelen

De opdracht van VWS is: het opzetten, inrichten en (laten) uitvoeren van een dekkend netwerk voor geestelijke verzorging. Vanuit onze visie hebben we daarvoor de volgende faciliteiten opgezet:

- een website; hier vinden burgers informatie over wat geestelijke verzorging is en kunnen zij zien welke geestelijk verzorgers actief zijn in het werkgebied. Mensen kunnen zelfstandig contact leggen met deze gv'ers. Er is geen verwijzing nodig. Op de website staat ook alle relevante informatie over gv-thuis voor zorgprofessionals. Zij kunnen gv'ers op dezelfde manier bereiken als burgers. De website is ons centrale medium voor informatie-voorziening over gv-thuis, in Groningen en Drenthe-Steenwijkerland. Wij gebruiken geen centraal telefoonnummer.
- Domeinnamen geregistreerd. Deze zijn de basis voor alle elektronische communicatie en informatie van onze organisatie.

- Een ICT-platform voor interne communicatie, administratie en documentatie. Wij gebruiken hiervoor Microsoft 365 vanwege a) state of the art beveiliging, b) dat er geen surveillance plaatsvindt op de opgeslagen informatie en c) de gegevens op Europees grondgebied worden opgeslagen. Vanaf 1 januari 2021 is het platform operationeel voor alle deelnemende gv'ers. Zij kunnen dan o.a. beveiligd communiceren, teleconsulten voeren, online teamvergadering voeren, elektronische cliëntdossiers bewerken en opslaan, gestandaardiseerd registreren via een app, elektronisch factureren en volledig gebruik van kantoorapplicaties. Ook de penvoerders hebben toegang. Er is voor iedereen een afgesloten privé-omgeving en een groepsomgeving.
Concept:

- Een flyer. Deze is zowel digitaal als op papier beschikbaar. De Flyer is inmiddels bij enkele huisartspraktijken en wijkteams uitgedeeld. De flyer is ook via de website te downloaden.

- Een nieuwsbrief. Deze vijfde nieuwsbrief wordt digitaal verspreid onder het Netwerk Palliatieve Zorg en diverse stakeholders, zoals gemeenten, cliëntvertegenwoordigers en welzijnsinstellingen. De nieuwsbrieven zijn ook via de website te downloaden. In enkele gevallen gaven mensen aan deze niet te willen ontvangen. Overeenkomstig de AVG en onze visie zijn hun gegevens uit de verzendlijst verwijderd.
- Bekostiging. Er is subsidie aangevraagd voor 2021 en deze is ook toegekend door VWS. Voor 2020 is een herziene begroting ingediend, vanwege het achterblijven van de vraag. De belangrijkste oorzaken zijn: corona-beperkingen en onvoldoende bekendheid bij burgers en hulpverleners. De huidige corona-situatie werkt ook beperkend in het opbouwen en een netwerk. Dit is een landelijke trend.
- Administratie en controll. Voor Groningen gaat gv-thuis over naar een nieuwe penvoerder, met ingang van 1 januari 2021. Coöperatie Dichtbij neemt die rol over van ELANN. De afgelopen maanden is de overdracht voorbereid. Vanaf deze plaats dank aan ELANN voor de ondersteuning in de afgelopen periode.
- Over 2020 zijn naar schatting 400 gv-contacten geweest. Dit is nog niet definitief, omdat het jaar nog loopt.

Medewerkers

Onze organisatie is gericht op ondersteuning van de deelnemende gv'ers. Naast het bieden van faciliteiten willen we ook de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitude stimuleren. Dit doen we door:

- een maandelijks overleg met alle deelnemende gv'ers. Dit heeft tot doel: uitwisseling van ervaringen, kennis nemen van interne ontwikkelingen en daaraan bijdragen. Door de corona-beperkingen doen we dit online.
- Teamgericht werken. Gv'ers werken samen in een team, binnen een gebied van 2 à 3 gemeenten. We zoeken naar een goede balans tussen a) de eigen verantwoordelijkheid van de zelfstandige professional en b) delen en samenwerken. Gv'ers trekken steeds meer samen op. Zij benaderen steeds vaker samen organisaties en instellingen.
- Individuele werkgesprekken van de projectleider: op verzoek van een gv'er,

reflectie op casuïstiek en de relatie met onze visie en werkwijze.

- Reflectie van de deelnemende gv'ers op project-initiatieven en -ontwikkelingen.
- We werken aan intervisiegroepen voor gv-thuis, bij voorkeur interdisciplinair. We worden hierbij ondersteund door VU Athena Institute. Dit zal in 2021 zijn beslag krijgen.
- We bereiden een training voor, in samenwerking met Reliëf. Deze training leert gv'ers vaardigheden bij het opbouwen van een netwerk, het opzetten van een eigen beroepspraktijk en het uitvoeren van professionele geestelijke begeleiding. Helaas kon dit door de corona-bependingen niet doorgaan.

Processen

De opzet en inrichting van gv-thuis is ontwikkelingsgericht. Vanuit onze visie willen wij de professionaliteit versterken. Naast het bieden van ondersteunende faciliteiten doen wij dat door a) kennisontwikkeling, b) samenwerking en c) participatie in landelijke ontwikkelingen.

a) Kennisontwikkeling

Wij doen in Meppel onderzoek naar de rol van het welzijnswerk bij spirituele, zingeving- en levensvragen. Het vraagstuk is of een welzijnswerker deze vragen (eerder) kan signaleren en mogelijk al begeleiding kan bieden. En hoe de gv'er hun deskundigheid kan bevorderen. We doen dit samen met Welzijn Mensenwerk en Hogeschool Windesheim. ZonMw is de financier. Het project heeft een looptijd tot begin 2022.

Met het netwerk pz Fryslân doen wij onderzoek naar het best passende organisatiemodel. VU Athena Institute doet het onderzoek en zet tegelijkertijd ook activiteiten uit, waaronder het opzetten van intervisie. Dit project wordt gefinancierd door ZonMw. Dit onderzoek loopt tot begin 2022.

Gemeente Het Hogeland doet onderzoek naar samenloop van geestelijke verzorging en het sociaal domein. Wij zijn op beleidsniveau betrokken.

De Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap (FG&G) van de RUG doet onderzoek naar hoe geestelijke verzorging beter geïntegreerd kan raken in zorg thuis. Dit staat bekend onder de naam PLOEG-1 en is

onderdeel van het onderzoeksprogramma 'Palliatie Meer dan zorg' van ZonMw. Gv'ers uit ons werkgebied hebben een bijdrage geleverd aan dit onderzoek. Een tussenrapportage is inmiddels beschikbaar.

De Universiteit van Tilburg/ School of Catholic Theology doet onderzoek naar een vorm van geestelijke begeleiding voor thuiswonende patiënten. Daarin staat het levensverhaal centraal en het zoeken naar zin- en betekenisgeving. Dit staat bekend onder de naam PLOEG-2 en is onderdeel van het onderzoeksprogramma 'Palliatie Meer dan zorg' van ZonMw. Enkele gv'ers uit ons werkgebied dragen bij aan dit onderzoek.

De RUG/ FG&G doet onderzoek naar beelden van geestelijke verzorging. Geestelijk verzorgers doen hun verhaal over waar, hoe en waarom zij dat werk doen. Dit levert beeld en tekst op over drijfveren, werkwijzen en competenties van geestelijke verzorging. Wij hebben een verzoek ingediend om gebruik te mogen maken van dit (geanonimiseerde) materiaal voor communicatie.

Samen met het UMCG doen wij onderzoek naar geestelijke verzorging op de polikliniek. Een polikliniek bevindt zich op het grensvlak van thuis en ziekenhuis. Poliklinische behandeling kan gepaard gaan met ingrijpende levensvragen. Onderzocht wordt hoe de intramurale gv'er betrokken wordt bij het behandelproces en hoe overdracht plaatsvindt naar een extramurale gv'er. Dit is een exploratief onderzoek. De eindrapportage wordt in januari verwacht.

Het blijkt dat geestelijke verzorging thuis een afzonderlijk vakgebied is en andere competenties vraagt dan institutionele gv. Gaandeweg de opzet en inrichting van gv-thuis komen er steeds meer vragen bovendien. Om de ontwikkeling van het vakgebied te stimuleren willen wij een kenniscentrum voor Noord- en Oost-Nederland opzetten. Daarvoor is contact gelegd met de RUG/ FG&G, de PThU en de TU-Kampen. Begin 2021 willen we met hen een gesprek voeren over de opzet van dit kenniscentrum voor onderzoek en beroepsontwikkeling. We willen vooral verbinding maken tussen onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk van gv-thuis.

ZonMw heeft een subsidiecall uitgeschreven voor de opzet van een landelijke kenniswerkplaats voor gv-thuis. Onderdeel daarvan zijn regionale leergemeenschappen. Een samenwerkingsverband van universiteiten wil deze kenniswerkplaats vorm geven. De subsidieaanvraag loopt nog. Wij hebben via de RUG/ FG&G een aanvraag ingediend voor een noordelijke leergemeenschap. Dit past in onze strategie om onderwijs, onderzoek en beroepsontwikkeling van gv-thuis te stimuleren en een Kenniscentrum op te richten.

Kennisontwikkeling en opleiding gaat niet zonder het opdoen van praktijkervaring. Daarom hebben wij ons opengesteld voor een stageplaats voor geestelijke verzorging. De projectleider begeleidt een stagiair van Hogeschool Windesheim. Gv'ers dragen bij aan praktijkopdrachten.

b) Samenwerking

Overeenkomstig de subsidievoorwaarden kan gv-thuis alleen ingezet worden bij een 'existentiële crisis'. Gv-thuis biedt geen structurele begeleiding. Daar zijn de middelen niet toereikend voor. Ook kleven daar inhoudelijke vragen aan. In ons werkgebied voorziet geestelijke verzorging aardbevingsgebied (GVA) in een 'presente' benadering. Zij zijn plaatselijk ook aanwezig als er geen existentiële crisis is. De werkwijzen van GVA en gv-thuis vullen elkaar erg aan en kunnen een keten vormen. Vanwege onze complementaire werkwijzen verkennen we of en hoe we vergaand kunnen samenwerken. We stappen hier open in, wetende dat er allerlei obstakels zijn. Maar die gaan we niet vooraf ontrafelen. We denken namelijk dat dat belemmerend werkt. Het doel is dat we de wederzijdse bestuurders in de loop van 2021 een voorstel doen voor het samengaan in een rechtspersoon.

Voor de opzet van een Kenniscentrum is overleg gevoerd met de Netwerken Palliatieve Zorg binnen het samenwerkingsverband Consortium Ligare. Naast onze eigen netwerken gaat het om: Fryslân, IJssel-Vecht, Noordoost-Overijssel, Twente (Enschede, Haaksbergen & Noordoost-Twente, Midden-Twente, Noordwest-Twente) en Salland. Zij reageerden positief op het voorstel. Daarop is contact gelegd met de Universiteiten RUG/ FG&G, PThU en TU-Kampen. Het eerste gesprek zal naar verwachting plaatsvinden in januari 2021. Onze projectleider is voorlopig

initiatiefnemer en verbindt de te ontwikkelen leergemeenschap hieraan.

c) Participatie in landelijke ontwikkelingen.

VWS is voornemens gv-thuis via een Europese aanbesteding uit te laten voeren. Daarmee komt gv-thuis onder het regime van marktwerking. Zo'n aanbesteding vereist een nauwkeurige beschrijving van de uit te voeren activiteiten en de gewenste resultaten. Daarvoor heeft VWS een vraag uitgezet in het veld, een zogeheten 'marktconsultatie'. Wij hebben meegedaan aan deze procedure en onze zienswijze ingediend bij VWS. We hebben aangegeven graag een toelichting te willen geven. De zienswijze wordt ook ondersteund door de netwerken: IJssel-Vecht, Noordoost-Overijssel en Salland.

De landelijke stuurgroep heeft een registratieprogramma geadviseerd. Wij hadden daarvoor al een plan van aanpak en een risicoprofiel opgesteld. Dit is kenbaar gemaakt aan de landelijke stuurgroep.

Toekomst

De bekostiging wijzigt met ingang van 1 januari 2022. Dat vraagt voorbereiding in 2021. Het is o.a. noodzakelijk om te onderzoeken of we een rechtspersoon moeten oprichten. Dit kan namelijk een voorwaarde zijn bij de nieuwe bekostiging. Daarnaast zal meer energie worden gezet op netwerkontwikkeling en scholing. En hoewel de infrastructuur klaar is, zal de ICT hier en daar ook nog wel de nodige aandacht vragen. We hopen dat de coronabeperkingen af zullen nemen, zodat we weer echt contact kunnen maken.

Vanaf deze plek wensen we iedereen een gezond en zinvol 2021.

Meer informatie op www.gvthuis.nl

Geert van der Velde,
projectleider gv-thuis Groningen, Drenthe-
Steenwijkerland
E. g.vandervelde@gvthuis.nl
M. 06-519 304 64